

Standpunt Vee&Logistiek Nederland voorgenomen verbod gebruik elektrische veedrijfmiddelen bij dieren in de veehouderij

1. Inleiding

Nederland heeft een verbod op het gebruik van elektrische veedrijfmiddelen bij dieren in de veehouderij aangekondigd. Vee&Logistiek Nederland maakt bezwaar tegen dit voorgenomen verbod. De elektrische veedrijver is gereguleerd in de huidige transportverordening 1/2005 en maakt ook onderdeel uit van het voorstel tot wijziging van de transportverordening. Daarmee is een nationaal verbod niet opportuun.

Door het verbod ontstaat een ongelijk speelveld tussen de verschillende lidstaten. Omdat het voorgenomen verbod alleen gaat gelden voor het laden en lossen van vee voor transport dat begint en eindigt op Nederlands grondgebied, en voor het drijven van vee op primaire bedrijven ontstaan onwenselijke verschillen in het gebruik van drijfmiddelen om dieren te verplaatsen. Ook doet de vraag zich voor wat de mogelijk negatieve gevolgen zijn van het verbod en het gebruik van alternatieve drijfmiddelen die noodzakelijk blijven om dieren te verplaatsen.

Vraagtekens worden geplaatst bij de noodzakelijkheid, het belang, de geschiktheid en de proportionaliteit van het voorgenomen verbod.

2. Voorstel Europese Commissie tot wijziging van de transportverordening 1/2005

Het elektrisch drijfmiddel is toegestaan conform de Europese transportverordening 1/2005. Het gebruik is gereguleerd bij volwassen runderen en volwassen varkens.

Op 7-12-2023 heeft de Commissie een voorstel gedaan tot wijziging van de Transportverordening 1/2005: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2023:770:FIN>. Daarin geeft artikel 3.2 (Hoofdstuk III) specifieke regels voor het gebruik van elektrische drijfmiddelen. In het voorstel tot wijziging van de transportverordening wordt het gebruik van elektrische drijfmiddelen niet verboden, maar juist gespecificeerd voor het gebruik bij dieren > 80 kg.

Conform artikel 6 van de Richtlijn (EU) 2015/1535 stellen lidstaten goedkeuring van een ontwerp voor een technisch voorschrift met twaalf maanden uit, indien de Commissie meldt dat het voorschrift betrekking heeft op een materie die wordt bestreken door een voorstel voor een richtlijn of verordening. Naar onze mening geldt deze standstill van 12 maanden voor het voorstel om de elektrische veedrijver te verbieden.

3. Ongelijk en onduidelijk speelveld

Door het verbod in Nederland door te voeren ontstaat er Europees een ongelijk speelveld hetgeen onwenselijk is. In de lidstaten buiten Nederland blijft het gebruik toegestaan. Dat het voorgenomen verbod alleen op Nederlands grondgebied van toepassing wordt, en het gebruik van een elektrisch drijfmiddel voor internationale transporten wel blijft toegestaan, is nauwelijks aan betrokkenen uit te leggen. Zeker ook wanneer minder wenselijke, niet te verbieden,

drijfmiddelen wel gebruikt kunnen blijven worden. In tegenstelling tot het elektrische drijfmiddel is de inzet en het correct gebruik van alternatieve drijfmiddelen veel lastiger te controleren.

Vee&Logistiek Nederland pleit voor het behoud van de mogelijkheid om de elektrische veedrijver in voorkomende gevallen te gebruiken. Dit gebruik moet uiteraard passend zijn binnen de regels die zijn vastgelegd in de (gewijzigde) Europese Transportverordening 1/2005.

4. Noodzaak, geschiktheid en proportionaliteit

Onderstaande zaken werpen een licht op de vraag of het voorgenomen verbod noodzakelijk is, of er sprake is van een dwingende reden van algemeen belang, of het verbod geschikt is om dit belang te beschermen en of het proportioneel is.

Goed gebruik elektrische veedrijver in het belang van welzijn van dieren

Het gebruik van de elektrische veedrijver kan onder bepaalde omstandigheden bijdragen aan een vlotte verplaatsing van dieren. De te verplaatsen dieren verblijven op de boerderij namelijk vaak al gedurende een langere tijd in een vast dierverblijf of op een bepaalde ondergrond, bv roosters of een strohok. Tijdens het verplaatsen van dieren vanuit dit vaste verblijf ondergaan ze altijd een verandering van de ruimte en de ondergrond. Deze verandering wordt zo geleidelijk mogelijk gemaakt door het gebruik van zaagsel, de juiste stalinrichting, looplijnen, het gebruik van licht etc. Maar een verandering van ondergrond, van roosters of stro naar een dichte gang of ervvloer naar een laadklep en van binnen naar buiten de vertrouwde stal bewegen en de invloed van weersomstandigheden zijn onvermijdelijk. Voor een dier is dit vaak spannend omdat het het niet gewend is, maar het dier zal toch verplaatst moeten worden. Het natuurlijke instinct van een dier is om stil te gaan staan bij zo'n overgang. Door op dat moment vanuit de juiste hoek het stilstaande dier een korte elektrische impuls (blijkt in de praktijk het meest effectief) te geven bereik je dat het dier zich vlot verder beweegt en je zult zien dat de rest van de kudde dan volgt op basis van het kudde instinct. Heb je als veehouder of chauffeur in deze situaties niet de mogelijkheid om een dier te stimuleren tot voortbeweging in de gewenste richting dan kan zo'n dier eindeloos rondjes blijven draaien in het dierverblijf of op de klep. Andere dieren zullen op dit gedrag reageren waardoor er onwenselijke situaties ontstaan. De mensen die deze dieren begeleiden zullen hun lichaamskracht of alternatieve drijfmiddelen moeten gebruiken om de dieren in de gewenste richting te verplaatsen. Wat uiteindelijk veel meer stress oplevert voor het dier dan het gebruik een korte impuls van de veedrijver.

Gebrek aan goede alternatieven

Als een elektrische veedrijver niet ingezet mag worden, dan zullen veehouders of chauffeurs op zoek gaan naar andere drijfmiddelen, zoals een stok. Dit middel blijkt uit praktijkervaring in de hierboven beschreven situaties minder effectief om een dier voort te bewegen en er kan ook niet gemeten worden hoe hard er met een stok geslagen wordt. Omdat het gebruik van een stok minder effectief is zal het met veel waarschijnlijkheid met te veel kracht toegepast gaan worden wat negatief is voor het dierwelzijn. Hetzelfde geldt voor andere drijfmiddelen.

Veedrijver met lager voltage en amperage

Vee&Logistiek Nederland heeft alternatieve elektrische veedrijvers laten testen, waarin er gebruik gemaakt wordt van een lager voltage en amperage dan de op dit moment reguliere elektrische veedrijver. Er bestaat hierbij ook de mogelijkheid om bij herhaaldelijk gebruik langere tussenpozen dan 1 seconde in te stellen. Daarmee kan een impuls in het kader van dierwelzijn niet krachtiger of vaker gegeven kan worden dan noodzakelijk is voor een dier om zich te verplaatsen. Een elektrisch drijfmiddel met lager voltage en amperage lijkt effectief en biedt, in tegenstelling tot andere drijfmiddelen, de mogelijkheid om het dierenwelzijn effectief te reguleren en te waarborgen. Immers, de sterkte van de impuls en tussenposen kunnen in de veedrijver zelf worden vastgelegd en de wijze van gebruik kan worden geregistreerd.

Laad- en losomstandigheden en gedrag

Het gebruik van drijfmiddelen is een hulpmiddel om dieren te verplaatsen. In de afgelopen periode is er al veel kennis ontwikkeld over het gedrag van dieren en de invloed van looplijnen en laad- en losomstandigheden. En op dit moment worden er nog onderzoeken gedaan naar de optimale stalinrichting, de looplijnen en het beperken van weers- en omgevingsomstandigheden zoals geluid en licht. Het verbeteren van de laad- en los omstandigheden is een speerpunt van onze sector maar dat is niet van vandaag op morgen geregeld. De primaire sector heeft tijd nodig om dit in hun stalsystemen te optimaliseren waardoor dieren zich gemakkelijk voorwaarts bewegen. Voorlichting is nodig om de kennis van ondernemers en chauffeurs te vergroten als het gaat over diergedrag, mens-dier gedrag, de stalinrichting, de invloed van licht, geluid en het weer. Waarbij er maximaal wordt ingezet op het natuurlijk gedrag van dieren om zich een bepaalde richting in te bewegen. Desalniettemin zullen er in het laad- en losproces altijd factoren aanwezig zijn waardoor een dier kan besluiten om te stoppen met voortbewegen. Een elektrische veedrijver is dan het ideale hulpmiddel om het juiste dier op het juiste moment op de juiste plaats een impuls te geven, waardoor het in beweging blijft en de rest van de kudde het dier zal volgen door het kuddegedrag.

Veiligheid van mensen

De veehouder, transporteur, verzamelcentrumhouder of het personeel hiervan zal bij het verbod op de elektrische veedrijver overgaan op alternatieve manieren van het drijven van een dier dat zich niet in de gewenste richting verplaatst. Arbo technisch zijn deze alternatieven minder geschikt en er kunnen voor mens en dier onwenselijke situaties ontstaan. Dieren kunnen soms onberekenbaar reageren wanneer ze in een voor hun vreemde omgeving komen, geen vriendelijk karakter hebben of nog nooit "in de hand zijn geweest" bijvoorbeeld vleesvee. In het geval van werken met zo'n gevaarlijk dier is het voor de veiligheid van de chauffeur noodzakelijk dat hij zichzelf van een afstand (50 a 60 cm) kan beschermen met een doeltreffend middel om een dier van zich af te geleiden. Een elektrische veedrijver is het meest doeltreffende middel wat er hiervoor richting dieren bestaat. Als de elektrische veedrijver verboden wordt is er geen doelmatig middel om bij noodsituaties in te zetten.

5. Conclusie/verzoek

Wij concluderen dat een elektrisch drijfmiddel onmisbaar is bij het verplaatsen, laden en lossen van dieren. Onder de voorwaarde van correct gebruik (hetgeen in belangrijke mate in de apparatuur zelf te waarborgen is) van de elektrische veedrijver is het verbod ervan niet in het belang van dier noch mens en ongeschikt om het nagestreefde doel te bereiken.

Op grond van het voorgaande geven wij u in overweging om invoering van het voorgenomen verbod op het gebruik van elektrische veedrijfmiddelen uit te stellen.